

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Навчально-науковий інститут психології
Кафедра кризової та клінічної психології
СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Диференціальна психологія»

Кількість кредитів ЄКТС	6 кредитів ЄКТС
Період викладання	1 семестр
Рівень вищої освіти	перший
Спеціальність	053 «Психологія»
Освітня програма	Кризова психологія
Викладач(і)	Сидоренко Ж. В., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Профайл викладача(ів)	https://scholar.google.com/citations?user=aJIjSZwAAAAJ&hl=ru
Доступ до матеріалів курсу	<i>Портал філологічного факультету</i> https://dnu.sharepoint.com/portals/phil/
Контактна інформація	zh.sydorenko@donnu.edu.ua

Анотація

Навчальна дисципліна «Диференціальна психологія» належить до дисциплін професійної та практичної підготовки. Вивчення психологічних відмінностей, що виявляються між індивідами та різними групами людей; розуміння поняття особистості та індивідуальності в тлумаченні різних психологічних підходів закладає основи психологічних знань та необхідні для здобувачів спеціальності 053 «Психологія». Курс «Диференціальна психологія» призначений для розуміння передумов та феноменології відмінностей на рівні індивідуально-типологічних властивостей людей. Курс передбачає вивчення відомих в західній та вітчизняній науці класифікацій темпераменту, характеру, особистості, основних категорій психології особистості, чинників її розвитку та теорій особистості. Дисципліна

орієнтована на формування умінь і навичок діагностування індивідуальних відмінностей, надання рекомендацій щодо розвитку особистості з певними індивідуальними характеристиками, рефлексії внутрішніх переживань, сприяє самопізнанню та особистісній гармонізації здобувачів.

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти понятійного апарату диференціальної психології;

- ознайомлення з методами дослідження диференціальної психології;
- формування уявлення про індивідуальність, критерії типології темпераменту та характеру, класичні та сучасні класифікації індивідуальності, індивідуальні особливості здібностей та діяльності, вплив гендерного, професійного, соціокультурного, етнічного чинників на індивідуальні відмінності особистості;

Компетентності, які формуються у здобувача в результаті вивчення навчальної дисципліни.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)

СК 10. Здатність до публічного виступу, захисту і презентації власних досягнень

Програмні результати навчання

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Організація та оцінювання навчання відбувається в наступних форматах: 1) аудиторні заняття (лекції, практичні); 2) самостійна робота здобувача під керівництвом викладача за допомогою корпоративної пошти ДонНУ. Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу.

Комунікація відбувається через корпоративну пошту Outlook. При змішаному навчанні, або в окремих випадках може використовуватися як засіб комунікації Microsoft Teams. Аудиторні заняття реалізуються відповідно до календарного плану та розкладу занять.

Оцінка здобувача вищої освіти розраховується зі 100 балів, з них **60 балів** складає **поточний контроль** у семестрі.

Здобувач вищої освіти отримує 60 балів протягом семестру за:

- роботу на практичних $3 \times 12 = 36$ балів (з 14-ти практичних занять два відводяться для захисту творчих завдань);
- виконання завдань з самостійної роботи ($2 \times 6 = 12$ балів);
- модульні контрольні роботи ($2 \times 6 = 12$ балів)

Підсумковий контроль - 0 - 40 балів: творче завдання здобувача вищої освіти з дисципліни (40 балів) або іспит за дисципліною, який оцінюється також від 0 до 40 балів.

Календарний план викладання дисципліни «ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання для практикумів і СРС	Термін виконання (дата і час)	Мак кількість балів
І семестр Модуль 1 Індивідуально-типологічні відмінності (37 балів)					
1-й тиждень, 4 години	Диференціальна психологія як наука: її предмет, специфіка, історія, методи	Лекція 1. Практичне 1	Обговорення, опитування. 1. Становлення диференціальної психології як науки (етологія, характерологія, фізіогноміка, графологія, френологія) . 2. Внесок Ф. Гальтона, В. Штерна в розвиток диференційної психології. 3. Роль спадковості та середовища у формуванні індивідуальності. Підхід У. Бронфенбреннера до впливу середовища на індивіда. 4. Поняття психологічної норми. 5. Методи дослідження у диференціальній психології. 6. Скласти хронологічну таблицю, що відображає розвиток диференціальної психології як науки.	1-й тиждень	3
2-й тиждень, 4 години	Темперамент як властивість індивідуальності. Підходи до вивчення темпераменту.	Лекція 2 Практичне 2	Обговорення, опитування. 1. Історія вчення про темперамент. Гуморальні та	2-й тиждень	3

			енергетичні теорії темпераменту. 2. Конституційні теорії темпераменту: К. Сіго, Е. Кречмера, У. Шелдона. 3. Описова теорія темпераменту Хейманса і Вірси; 4. Проаналізувати кейси. Самостійно опрацювати питання: факторні дослідження темпераменту. Визначити тип темпераменту за методикою Г. Айзенка.		
3-й тиждень, 4 години	Темперамент як властивість індивідуальності. Підходи до вивчення темпераменту.	Лекція 3. Практичне 3	Обговорення, опитування: Вивчення темпераменту у психофізіологічній школі Б. М. Теплова та В. Д. Небиліцина. 2.Психофізіологічна школа В. С. Мерліна: біологічна основа, ознаки. 3.Структура формально-динамічних властивостей за В. М. Русаловим. Виконати тести на вимірювання темпераменту (Г. Айзенка, Я. Стреляу). Самостійно опрацювати питання: дослідження типів нервової системи у дітей А. Г. Івановим – Смоленським, Н. І. Красногорським.	3-й тиждень	3

4-й тиждень, 4 години	Поняття характеру та його класифікації	Лекція 4 Практичне 4	Обговорення, опитування: Класифікація особистості за О. Ф. Лазурським; -вчення про конституційні психопатії П. Ганнушкіна; -класифікація психопатій та акцентуацій характеру підлітків А. Є Лічко. Проаналізувати кейси. Виконати тест К. Леонгарда на визначення акцентуацій особистості. Самостійно опрацювати книгу К. Леонгарда «Акцентуйовані особистості».	4-й тиждень	3
5-й тиждень, 4 години	Поняття характеру та його класифікації	Лекція 5. Практичне 5	Обговорення, опитування: -поняття характеру у психоаналітичній традиції, виокремлення критеріїв на основі психологічних захистів. -розглянути класифікації характеру за А. Адлером, Е. Фроммом, психологічні типи за К. Юнгом); Пройти модульний контроль. Самостійно виконати тест «Велика п'ятірка» Р. МакКраєі П. Коста.	5-й тиждень	9
6-й тиждень, 4 години	Поняття характеру та його класифікації	Лекція 6. Практичне 6	Захист самостійної роботи у вигляді презентацій по типам характеру за Н. Мак-Вільямс на основі її книги «Психоаналітична діагностика».	6-й тиждень	9

7-й тиждень, 4 години	Диференціальна психологія здібностей	Лекція 7 Практичне 7	Підготувати та виступити із захистом презентацій на теми: літературні, математичні, художні, музичні, драматичні, спортивні, організаторські здібності. Підготуватись до дискусії: «Чи варто враховувати психофізіологічні відмінності між чоловіками та жінками в професійному та сімейному житті?»	7-й тиждень	3
8-й тиждень 4 годин	Диференціальна психологія здібностей	Лекція 8 Практичне 8	Обговорення, опитування: когнітивні стилі як прояв індивідуальності; обдарованість, талант, геніальність. Самостійно ознайомитись з роботою Ч. Ломброзо «Геніальність ібожевілля» Підготувати есе на тему: «Як я розвиваю свої здібності?» Написання модульної контрольної роботи на практичному занятті 8	8-й тиждень	6
Всього за 32 години за І зм. м.					39 балів
І семестр. Модуль 2. Професійні, гендерні та соціокультурні відмінності (21 бал)					
9 -й тиждень 4 години	Диференціальна психологія статі	Лекція 9 Практичне 9	Обговорення, опитування: розглянути теорії розвитку статевої ідентичності; Ознайомитись та обговорити	9 -й тиждень	3

			класифікації, створені на основі античних архетипів в книгах Дж. Болен «Богини в кожній жінці», « Боги в кожному чоловіку».		
10-й тиждень 4 години	Професійні типології.	Лекція 10 Практичне 10	Опитування, обговорення: класифікація професій і професіографія; діагностика професійних інтересів, поняття індивідуального стилю діяльності. Самостійно підготувати питання: «Індивідуальні стратегії життєвого успіху»	10 -й тиждень	3
11-й тиждень 4 години	Соціоекономічний статус індивідуальності як передумова відмінностей	Лекція 11. Практичне 11	Підготувати та виступити з презентаціями на тему: « Психологія багатства та бідності» .	11 -й тиждень	3
12-й тиждень 4 години	Раси, нації, етноси у світлі кроскультурних досліджень	Лекція 12 Практичне 12	Опитування, обговорення: предмет диференціальної кроскультурної психології, кроскультурні дослідження навчання і пізнання. Підготувати презентації на тему: « Національний характер», вибравши і охарактеризувавши певний етнос.	13-й тиждень	6
13-й тиждень 3 години	Раси, нації, етноси у світлі кроскультурних досліджень	Лекція 13 Практичне 13	Захист творчих завдань Пройти модульний контроль 2	14-й тиждень	6
14-й тиждень 2 години	Раси, нації, етноси у світлі кроскультурних досліджень	Практичне 14	Захист творчих завдань. Підведення підсумків	14-й тиждень	40
Всього за 21 годину за II зм.м					21 бал
Всього 14 тижнів; Лекцій- 25 год. Практичних – 28 год., Аудиторних – 64 год.			Екзамен (творча робота) 40 балів Максимальна кількість балів (60+ 40=100)		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Види робіт, що демонструють здобуті здобувачем вищої освіти результати навчання	Критерії оцінювання
Розв'язання завдань	Максимальний бал – 3 бали. Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні: Високий (2,5- 3 бали): завдання виконано вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), зроблено логічні висновки. Середній (1,5 -2,5 бали): завдання виконано частково вірно, містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), є висновки. Достатній (1- 1,5 бал): завдання виконано із помилками, розрахунки є епізодичними, при рішенні не застосовано методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), висновки відсутні. Низький (від 0 до 1бала): завдання виконано невірно, розрахунки є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (формули, алгоритм рішення), сумнівні висновки.
Аналіз ситуацій	Максимальний бал – 3 бали. Ієрархія отримання балів передбачає чотири рівні: Високий (2,5-3 бали): ситуацію проаналізовано вірно, аналіз містить логічну послідовність дій, застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), зроблено логічні висновки. Середній (1,5-2,5 бали): ситуацію проаналізовано частково вірно, аналіз містить логічну послідовність дій, при рішенні частково застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), є висновки. Достатній (1- 1,5 бали): ситуацію проаналізовано із помилками, міркування є епізодичними, при аналізі не застосовано методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), висновки відсутні. Низький (від 0 до 1бала): ситуацію проаналізовано невірно, міркування є епізодичними, відсутній методичний інструментарій (моделі, закони, теорії), сумнівні висновки.
Виступи на практичних заняттях	Критерії оцінювання розв'язування задач/ситуацій - 5б. Високий (2,5-3 бали): здобувачі вищої освіти глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст, зробили системний аналіз змісту виступу, надали власні аргументи щодо основних положень певної теми. Середній (1,5-2,5 бали): здобувачі вищої освіти глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст, проте не здатні до системного аналізу змісту виступу, не готові надати власні аргументи щодо основних положень певної теми. Достатній (1- 1,5 бали): здобувачі вищої освіти частково володіють матеріалом, не надають власні аргументи щодо основних положень певної теми, висновки відсутні.

	Низький (від 0 до 1 бала): знання здобувача є епізодичними, відсутнє розуміння термінології, сумнівні висновки.
Модуль	Максимальна кількість балів – 6 балів 0,5 балів за кожну вірну відповідь (12 тестових завдань x 0,5 балів = 6 балів)
Виконання та інтерпретація тестової методики	Загальні критерії оцінювання кейсів. Максимальний бал – 2 бали. Здобувач отримує бали відповідно до ієрархії, як результат виконання визначених у кейсі завдань: Високий (2 бали): здобувач виконав методику, дав розгорнуту інтерпретацію отриманих результатів; вчасно оформив та надіслав звіт, в разі необхідності висловив пропозиції щодо розвитку діагностованих особливостей особистості в життєвих контекстах. Середній (1,5 балів): здобувач виконав методику, дав розгорнуту інтерпретацію отриманих результатів; вчасно оформив та надіслав звіт, проте не зміг сформулювати рекомендації щодо розвитку діагностованих особливостей особистості. Достатній (1 бал): здобувач виконав методику, дав інтерпретацію отриманих результатів, оформив та надіслав звіт. Проте, інтерпретація може бути виконана формально, поверхово, містити помилки; невчасно надісланий звіт. Низький (від 0 до 0,5 балів): здобувач пройшов тест, але не виконав інтерпретації.
Написання есе	Максимальна кількість балів – 3 бали Високий (3 бали) Робота авторська, здобувач вищої освіти ділиться власними роздумами; есе має відповідний обсяг (3-4с.), в роботі використовуються знання з теорії мотивації, коректно вживаються психологічні терміни, пропонуються практичні рекомендації; Середній (2 бали) - робота авторська, психологічні терміни вживаються коректно, проте виконана з недостатнім обсягом (2-3 с.); Достатній (1 бал) робота носить суто теоретичний характер, без наведення прикладів та практичних рекомендацій; робота виконана в стилі «побутової психології», значно менша за обсягом (1-2 с.); Низький (0-1 бал) робота має ознаки плагіату або містить грубі помилки, не розкриває задану тему.
Презентація та доповідь	Максимальна кількість балів – 3 бали Високий (2,5 - 3 бали) - матеріал викладений логічно, змістовно, з використанням наукових розробок та сучасних методів практичної психології, має достатній обсяг (12- 15 слайдів), містить необхідний список використаних джерел; естетично виконана презентація, яка допомагає сприйняттю інформації. Здобувач вищої освіти дає вичерпні, змістовні відповіді на поставленні запитання щодо роботи; Середній (2 бали) - презентація має певні недоліки щодо оформлення слайдів, списку літератури або ж здобувач вищої освіти дає неточні відповіді при захисті презентації; Достатній (1-1,5 бали) - в презентації відсутні практичні рекомендації, або ж, не вказані теоретичні розробки дослідників, тема не розкрита в повному обсязі; Низький (0-1,5 бали) презентація подається без захисту, має недостатній обсяг, слайди представляють собою механічно

Творче завдання на вибрану тему, що відповідає дисципліні «Диференціальна психологія»	вставлений, не осмислений автором текст – 0,5 балів. Здобувачі вищої освіти, що приймають участь в обговоренні виступу спікера, задають змістовні питання, отримують 0, 5- 1 бали. Високий (36-40 балів)-творча робота актуальна за своєю тематикою, носить проблемний характер, містить ґрунтовний аналіз літератури, логічно викладений матеріал, висвітлює авторську позицію, має завершений характер; оформлена згідно вимог та подана до друку; Середній (30-35 балів)- робота містить недостатню кількість опрацьованих джерел, тема роботи неактуальна, не містить проблемності. Достатній (20 -29 балів) робота не оформлена згідно вимог, матеріал недостатньо структурований, опрацьовано недостатню кількість наукових джерел Низький (5- 20 балів) робота має незавершений характер, порушена логіка викладання матеріалу. Не зараховується робота, яка містить плагіат.
---	--

Умовою допуску до екзамену є зарахування всіх практичних, самостійних робіт.

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру суму балів більшу за 60, має можливість:

- не складати іспит (залік) і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку;
- складати іспит (залік) з метою підвищення свого рейтингу з певної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який набрав протягом семестру менше за 60 балів, зобов'язаний складати іспит.

На екзамені здобувачі вищої освіти готуються та відповідають за екзаменаційним білетом, який має два питання теоретичного або практичного характеру, третє питання складається з тестових завдань. Перше та друге запитання (завдання) оцінюються у 15 балів за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації (повне, безпомилкове розв'язування завдання) – 15-14 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності (повне розв'язування завдання з незначними помилками) – 13-10 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 50% потрібної інформації та деякі помилки (завдання виконане з певними недоліками) – 9-5 балів;
- «незадовільно», відповідь містить менше 50% потрібної інформації, грубі помилки, здобувач вищої освіти не орієнтується у загальних термінах – 4-1 бал.
- не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

Сума поточних балів та балів за екзамен переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Система оцінювання результатів навчальних досягнень :

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Завдання для самостійної роботи з кожної теми виконуються протягом тижня до наступного практичного завдання, за невчасне виконання кількість балів зменшується. Здобувачі, які навчаються за індивідуальним графіком повинні здавати завдання відповідно до узгодженого графіку очно, або за допомогою Microsoft Teams, Outlook, Moodle.

Виконання завдання із порушенням дедлайну без поважних причин зменшує оцінку з теми на 25 % за кожен повний тиждень затримки.

Дотримання вимог академічної доброчесності.

Відповідно до Закону України «Про освіту» академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Основні засади дотримання академічної доброчесності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса відображено за покликанням https://drive.google.com/drive/folders/1pbDJWc1Rgz0x-rwRTLLeunp_-WuJ7i7Nv; <https://www.donnu.edu.ua/uk/komisiya-z-pitan-akademichnoyi-dobrochesnosti-takorporativnoyi-etiki>

Орієнтовні питання до іспиту:

1. Предмет диференційної психології. Становлення диференційної психології як науки. Специфіка диференційної психології, її зв'язок з іншими науками, роль у практичній психології.
2. Три світові традиції у розвитку диференційної психології: європейська, американська, російська.
3. Диференційна психофізіологія як галузь диференційної психології.
4. Напрями диференційно-психологічних досліджень за В. Штерном. Індивідуальні, типологічні та групові відмінності.
5. Індивідуальність як інтегральне поняття диференційної психології. Структура індивідуальності за Б. Ананьєвим, В. Мерліним, Е. Голубєвою.
6. Методи диференційної психології.
7. Історія вчення про темперамент – пошук біологічних основ темпераменту (Гіппократ – Гален, А. Галлер, Г. Врісберг, П. Лесгафт, І. Генле, А. Фульє, П. Блонський, Б. Завадовський та ін). Енергетична теорія темпераменту В. Вундта.
8. Конституційні теорії темпераменту: К. Сіго, Е. Кречмера, У. Шелдона. Типи будови тіла та темпераменту за Е. Кречмером.
9. Факторні дослідження темпераменту.
10. Психофізіологічні дослідження темпераменту. Темперамент і вища нервова діяльність за І. Павловим. Дослідження типів нервової системи у дітей А. Г. Івановим – Смоленським, Н. І. Красногорським.
11. Вивчення темпераменту у психофізіологічній школі Б. М. Теплова та В. Д. Небиліцина.

12. Психофізіологічна школа В. С. Мерліна: біологічна основа, ознаки, властивості і типи темпераменту.
13. Структура формально-динамічних властивостей за В. М. Русаловим.
14. Дослідження взаємозв'язку властивостей темпераменту з властивостями нервової системи (В. Мерлін, Г. Айзенк, Е. Ільїн, В. Небиліцин та інші).
15. Вивчення темпераменту у школі Яна Стреляу. Властивості темпераменту і особистісні якості.
16. Класифікації особистості і характеру.
17. Теоретичні та емпіричні класифікації особистості і характеру. Особливості типологічного підходу у вивченні особистості.
18. 17.Класифікація особистостей О. Ф. Лазурського, загальна характеристика, основний принцип. Поняття про ендопсихіку та екзопсихіку.
19. Психологічні типи за К. Г. Юнгом. Поняття про екстраверсію та інтроверсію: установка свідомості та несвідомого. Психічні функції.
20. Психоаналітична класифікація характерів Н. Мак-Вільямс.
21. Типології психопатій та акцентуацій характеру
22. Вчення П. Б. Ганнушкіна про конституційні психопатії.
23. Класифікація психопатій та акцентуацій характеру підлітків А. Є Лічко.
24. Типи акцентуації та особливості сприйняття себе (самооцінки). Порушення поведінки у різних типів акцентуйованих підлітків.
25. Поняття психопатичного розвитку за А. Лічко. Типи неправильного виховання та психопатичний розвиток. Змішані типи акцентуацій.
26. 25.Теорія акцентуйованих особистостей К.Леонгарда.
27. Диференційна психологія здібностей та індивідуальні особливості діяльності особистості.
28. Здібності, обдарованість, талант, геніальність.
29. Уявлення про інтелект, його структуру та індивідуальні відмінності в інтелекті.
30. 29.Музичні здібності, їх структура. Типологія музичного сприйняття. Функціональна симетрія-асиметрія півкуль у музикантів. Особистісні особливості музикантів.
31. Математичні здібності. Структура математичних здібностей.
32. Мовні здібності. Типи мовних здібностей: комунікативно-мовний та когнітивно-лінгвістичний. Ознаки мовних здібностей.
33. Здібності до образно-творчої діяльності.
34. Поняття про стиль діяльності. Класифікації стилів діяльності.
35. Поняття когнітивного стилю. Види когнітивних стилів.
36. Професійна диференціація. Класифікації професій і професіографія.
37. Діагностика професійних інтересів.
38. Стили керівництва, зв'язок з особистісними якостями. Стили спілкування, стилі самопрезентації та інші індивідуальні стилі поведінки.
39. Гендерні відмінності. Роль статі в структурі індивідуальності.
40. Соціоекономічний статус індивідуальності.
41. Критерії відмінностей між соціальними групами.
42. Предмет та методи диференціальної крос-культурної психології.
43. Культурні відмінності.
44. Кроскультурні дослідження психічних процесів.
45. Етнічна самосвідомість та національний характер.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література

1. Диференціальна психологія. Психологія особистості. навч.-метод. посіб. / М. М. Павлюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016, 265 с.
2. Диференційна психологія: підручник / За загальною редакцією С.Д. Максименка. К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. 496 с.
3. Мазяр О. В. Диференціальна психологія. 2017, 284 с.
4. Москалець В. Психологія особистості: навчальний посібник. ЦНЛ, 2017. 262 с.
5. Палій А. Диференціальна психологія. Академвидав, 2010. 433 с.
6. Романовська Л.І., Подкоритова Л.О. Диференційна психологія: Навч. посіб. Львів: "Новий Світ– 2000", 2020. 236 с.

Додаткова література:

1. Варій М. Психологія особистості: підручник. Київ, 2008. 592 с.
2. Економічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г.В.Ложкін, В. Л. Комаровська. К. ДП «Вид. дім «Персонал», 2014. 412 с.
3. Коропецька О. М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості. Навчальний посібник. К. : КНТ, 2016. 438 с.
4. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості. К.: Каравела, 2013. 312 с.
5. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К., 2003. 376 с.
6. Туриніна О. Л. Диференціальна психологія. Київ, 2012. 136 с.
7. Фройд З. Вступ до психоаналізу. К.: Основи. 1996, 714 с.
8. Юнг К. АІОН. Нариси щодо символіки самості. Астролябія. 2016, 432 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://ispp.org.ua/elektronna-biblioteka/tekstovi-materiali/naukova-produkciya/statti-ta-doslidzhennya/>
2. https://pidru4niki.com/1584072039084/psihologiya/sotsialna_psihologiya
3. Електронний архів в номерів журналу «Теорія і практика сучасної психології»: <http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua>
4. Електронний архів номерів журналу «Психологічний часопис» <http://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/issue/archiv>

Викладач

Жанна СИДОРЕНКО

В.о. завідувача кафедри
кризової та клінічної психології

Оксана СОЛОВЕЙ-ЛАГОДА

Гарант освітньої програми

Жанна СИДОРЕНКО

Керівник спеціальності

Вікторія ОВЕРЧУК